

ток каталогів бібліотеки, що переведені в цифровий формат і доступні через сайт бібліотеки, від загальної кількості каталогів бібліотеки; відсоток фондів бібліотеки, що переведені в цифровий формат і доступні через сайт бібліотеки, від загальної кількості бібліотечних фондів.

Решту показників взято із вищезазначеної книги Р. Пол «Измерение качества деятельности библиотек». Це: вартість обслуговування одного користувача; витрати бібліотеки з розрахунку на одне відвідування; витрати на одне використання фонду; співвідношення витрат на комплектування і витрат на персонал; витрати на оброблення одного документа.

Досвід російських колег, які прагнуть піднести свої заклади до рівня зарубіжних бібліотек, заслуговує на увагу. На жаль, в Україні такий різнобічний статистичний аналіз бібліотечної діяльності не здійснюється. Але навчитися зіставляти вітчизняні і міжнародні показники діяльності бібліотек, на нашу думку, потрібно, бо це є однією з умов входження України у світовий інформаційний простір.

Список використаної літератури

1. Кисловская Г. А. Показатели деятельности библиотек (международный опыт) / Г. А. Кисловская // Библиотечное дело. – 2008. – № 1. – С. 92–95.
2. Куликова Л. В. О показателях деятельности библиотек / Л. В. Куликова // Библиотечное дело – XXI век : науч.-практ. сб. – М., 2002. – Вып. 3. – С. 137–143.
3. Меньщикова С. П. Показатели эффективности деятельности национальных библиотек стран СНГ. Международный научно-практический семинар / С. П. Меньщикова // Библиотечное дело – XXI век : науч.-практ. сб. – М., 2010. – Вып. 1(19). – С. 36–38.
4. Меньщикова С. П. Опыт тестирования международных стандартизованных показателей измерения качества и эффективности библиотечной деятельности в библиотеках России / С. П. Меньщикова // Вестн. БАН. – 2010. – № 1. – С. 51–56.
5. Пол Р. Измерение качества в библиотеках : междунар. руководство по измерению эффективности работы унив. и др. б-к / Р. Пол, Питер те Бокхорст ; при участии Хоралдо Р. А. и др. ; пер. с англ. Соколовой Н. В. ; Секция унив. и др. науч. б-к ИФЛА. – М. : Логос, 2001. – 151 с.
6. Пол Р. Измерение качества деятельности библиотек / Розвита Пол, Питер те Бокхорст ; пер. с англ. и науч. ред. Г. А. Кисловской ; Рос. гос. б-ка. – 2-е изд., перераб. – М. : Пашков дом, 2008. – 316 с.

БІБЛІОТЕКИ СВІТУ

*Г. Саприкін, канд. пед. наук, доцент,
директор Державного закладу
«Державна бібліотека України для юнацтва»*

КИТАЙ: ПОГЛЯД БІБЛІОТЕКАРЯ

У 2010 році група українських бібліотекарів та видавців відвідала з професійним туром Китайську Народну Республіку.

За останнє десятиріччя Китай став уособленням економічного прориву, отож було дуже цікаво, як реформи в економіці віддзеркалилися в повсякденній діяльності бібліотек. Під час візиту ми ознайомилися з роботою Національної бібліотеки в Пекіні, бібліотеки Університету науки та технології у Сіані – Центральної бібліотеки провінції Шеньсі, та діяльністю об'єднаних бібліотеки та Інституту науково-технічної інформації м. Шанхая. У цьому ж місті ми також відвідали всесвітню виставку ЕКСПО–2010, що проходила під девізом „Краще місто, краще життя”.

Нам, людям, які професійно пов'язані з книгою, було особливо цікаво побувати в країні, де винайшли папір (105 р. н. е.) і почалося книгодрукування. Перші книги з різаних дошок було створено в Китаї в IX ст. У середині XI ст. з'явився рухомий глиняний набірний ієрогліфічний шрифт, а приблизно в XII ст. – і багатокольоровий друк. Європейцям до епохи Гутенберга довелося чекати більше двох століть.

Знайомство з бібліотеками країни розпочалося з Національної бібліотеки Китаю, що розташована у східній частині Пекіна і складається з трьох частин (загальна площа – близько 250 тис. м²): першого комплексу будівель, нового корпусу і філії стародавніх книг. Це головне книгосховище країни, центр захисту й зберігання стародавньої китайської писемності, методичний, бібліографічний центр. Тут збираються цінні національні документи та ті, що видані за кордоном, надаються інформаційні послуги для державних центральних і регіональних керівних органів, громадських організацій, окремих користувачів. У сховищах закладу – книги 115 мовами світу. Бібліотека вирішує теоретичні пробле-

ми бібліотекознавства, слугує методичним центром для всіх книгозбірень країни, має значні міжнародні зв'язки, є членом Міжнародної асоціації бібліотечних закладів (ІФЛА), підтримує партнерські стосунки з 557 бібліотеками 117 держав світу.

Національна бібліотека Китаю (спочатку „Бібліотека столиці”, потім „Пекінська бібліотека”) відкрилася для читачів 27 серпня 1912 року і за час існування зробила суттєвий внесок у розвиток національної культури. Вона постійно збагачувала свої інформаційні та матеріально-технічні ресурси.

Новий корпус бібліотеки, що введено в дію 2008 року, являє собою втілення найбільш передових ідей для бібліотечного закладу XXI сторіччя. Його будівництво обійшлося державі в 1,22 млрд. юанів (а це майже 180 млн. доларів; 1\$ = 6,8 юанів). Будівлю оснащено найсучаснішим обладнанням, зокрема є бездротовий доступ до Інтернету. Читальні зали розміщено на 5 рівнях, крім цього, в новому корпусі є книгосховища та спеціальна зона для стародавніх книг і рукописів. У розпорядженні користувачів – 460 комп'ютерів та цифрова бібліотека з 200 терабайтами інформації. В головній залі нового корпусу (висота від підлоги до купола складає 50 метрів) розташовано понад 45 тис. одиниць довідкової літератури. Тут одночасно можуть знаходитися 250 користувачів. За день обслуговується 12 тис. людей.

Станом на кінець 2007 р. фонд Національної бібліотеки Китаю складав 26,3 млн. одиниць зберігання. Зокрема, стародавніх книг налічувалося 1 млн. 640 тис., а у знаменитій колекції особливо рідкісних книг – 270 тис. примірників. Серед пам'яток, що мають світове значення, – надписи на панцирах і кістках часів династії Інь, Дунхуанські рукописи, енциклопедія «Юне Дадань», перші китайські друковані видання 1473–1477 рр. Таким чином, Національна бібліотека Китаю увійшла в трійку

найбільших бібліотек світу разом із Бібліотекою Конгресу США та Національною бібліотекою Франції.

Наступним містом у подорожі Китаєм був Сіань, історія якого сягає більше 3 000 років. Це стародавня столиця Піднебесної, звідки починався тисячі років тому Великий шовковий шлях на Захід.

Місцева Бібліотека Університету науки і технології вразила своїми масштабами (у студентському містечку мешкають понад 20 тис. жителів). Директор бібліотеки професор Чжао Донг Кванг показав нам свій заклад і відповів на запитання. У фондах закладу зберігаються близько 1,3 млн. книг, 1 200 назв журналів китайською, англійською, японською і російською мовами, 100 тис. електронних книг та журналів китайською чи англійською мовами. Тут встановлено десять систем пошуку даних у комп'ютерній мережі, зокрема фірм IEEE і Computer Associates. Завжди заповнений користувачами Інтернет-центр працює з 8.00 до 22.00. У ньому встановлено 350 комп'ютерів, і вже об 11.00 не було жодного вільного місця! Час роботи читальної зали для документів на традиційних носіях дуже зручний для користувачів-студентів: з 8:00 до 12:00 і з 14:00 до 18:00.

Приємно вразила нас і Центральна бібліотека провінції Шеньсі (Шанхай) – аналог наших ОУНБ. Варто сказати, що населення провінції нараховує понад 37 млн. жителів, які обслуговуються 110 великими бібліотеками. Безумовно, бібліотек значно більше, але, на жаль, через недосконалість перекладу, точна цифра залишилася невідомою.

Ми б не були бібліотечними працівниками, якби не спитали про бюджет закладу. Дорівнює він понад 20 млн. юанів (близько 3 млн. доларів), із яких на комплектування минулого року витрачено 8 млн. юанів, причому тільки журналів придбано 4 100 назв.

Шанхайську бібліотеку було засновано в 1909 році, і нині це друга за величиною бібліотека в Китаї (після Національної). У грудні 1996 року вона переїхала в нове приміщення, яке розташовано в 24-поверховій будівлі висотою 106 метрів. Вважається, що це найвище приміщення бібліотеки у світі. Сама будівля нагадує за своєю формою башту і виглядає наче велетенський маяк. Розташована вона на площі в 3,1 га, а загальна площа будівель – 85 тис. м².

У жовтні 1995 року бібліотеку було об'єднано з шанхайським Інститутом науково-технічної інформації. Таким чином було поєднано загальнодоступні (публічні) ресурси та високі технології (SciTech), що дає можливість здійснювати наукові дослідження в інформаційній сфері. Як повідомила головний інженер міжнародного відділу Шен Лі Юн, загальний бюджет бібліотеки та інституту складає 220 млн. юанів (приблизно 396 млн. грн.).

Станом на 2007 рік, фонд бібліотеки налічував близько 51 млн. книг, газет, журналів та науково-технічних документів, у т. ч. 3,7 млн. історичних документів, а також 150 тис. старих платівок. Систему доставки книг із книгосховища автоматизовано. Для відвідувачів облаштовано 400 АРМів.

Відкритий доступ до фондів (3,5 млн. прим.) сприяє їхньому активному використанню, про що свідчить ста-

тистика: в середньому у будні дні до бібліотеки приходять 5 тис. відвідувачів і 11 тис. – у вихідні. Цю значну кількість користувачів щоденно з 8:30 до 20:30 (без вихідних) обслуговують 186 працівників.

У регіоні запроваджено систему обслуговування користувачів шанхайських бібліотек із єдиним читацьким квитком, втілено такі проекти, як: „Цикли лекцій Шанхайської бібліотеки“, „Бібліотека у мобільнику“, міжнародний проект „Вікно у Шанхай“, створено об'єднану навігаційну станцію в Інтернеті. У практиці бібліотеки використовується самообслуговування користувачів.

Дизайнери та архітектори будівлі Шанхайської бібліотеки об'єднали риси місцевої культури і сучасної архітектури, розташували у внутрішній частині комплексу сад традиційного стилю. Над залом центрального каталогу побудовано арковий купол, який дозволяє використовувати переваги природного освітлення вдень, а також бачити численні зорі ввечері. Навколо бібліотеки створено зелений пояс площею понад 11 тис. м², який надає бібліотеці значення культурної природної оази.

Інтер'єр будівлі відповідає потребам сучасної бібліотеки. Дуже функціонально розміщено центральний каталог – у колі 33 читальних залів на понад 3 000 місць та 20 камерних аудиторій. Також є 2 виставкові зали площею 1 100 і 650 м². В одній із них експонуються подарунки від колег і культурних центрів зі всього світу.

Було цікаво побачити роботу зали генеалогічних книг (цей фонд включає 18 тис. прим. документів) і зали, створеної спеціально до ЕКСПО-2010, де зібрано матеріали щодо всіх минулих світових виставок такого масштабу.

У новій будівлі Шанхайської бібліотеки надається доступ до Інтранету, який об'єднує 700 робочих місць у різних службах. Мережевий сервер бібліотеки дозволяє користувачам звертатися до ресурсів Інтернету, зокрема, вибраних сторінок рідкісних книг. Читачі також можуть отримати ксерокопії, вартість одної сторінки формату А4 складає 1 юань, тобто більше гривні. Доступ до Мережі здійснюється за абонементами і коштує 100 юанів на рік за визначений обсяг трафіку.

Китай справив величезне враження, і це стосується не тільки бібліотек. Відчуваються розмах, темпи розвитку і впевненість цієї держави. Є бажання приїхати до цієї країни ще багато разів.

Хочеться подякувати китайських колег за теплий прийом, а туристичну компанію «CHINA TOUR & BUSINESS TRAVEL» за чудову організацію професійного туру.

